

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ВОДНЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ

Вид дисципліни (за компонентом ОПШ): обов'язкова

Освітньо-професійна програма: Гідрометеорологія

Спеціальність: 103 «Науки про Землю»

Галузь знань: 10 «Природничі науки»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою: географічний

Мова навчання: українська

Розробник: асистент кафедри географії України та регіоналістики,
к.т.н. *Костенюк Людмила Володимирівна*

Профайл викладача (-ів) :

[http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[1594\]\[caf_per_s_id\]=2101&commands\[1594\]=item](http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[1594][caf_per_s_id]=2101&commands[1594]=item)

Контактний тел. 0505021212

E-mail: l.kosteniyk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3344>

Консультації

Вид консультацій	День проведення	Час проведення
Очні консультації	понеділок	13.00-14.00
Онлайн-консультації	вівторок	12.00-13.00
	середа	після 15.00
	четвер	до 13.00
	п'ятниця	не проводяться

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Інтенсивний розвиток промисловості та сільського господарства, збільшення населення, освоєння нових територій і пов'язане з цими процесами різке збільшення водокористування на всіх континентах суттєво впливають на стан водних ресурсів. У найбільш освоєних районах земної кулі нині не залишилось річкових басейнів, гідрологічний режим яких не був би порушений господарською діяльністю людини. Усе це зумовлює настійну необхідність дослідження співвідношень між наявними природними водними ресурсами в різних частинах Землі й потребами в них різних галузей господарства, виявлення змін, що вносяться у водний баланс і режим річкового стоку господарською діяльністю людини при різному рівні розвитку промисловості та сільського господарства, а також прогнозування водокористування і змін водних ресурсів окремих басейнів, континентів і Землі в цілому.

За останні десятиліття змінилося ставлення до води як до природного ресурсу. Попередня впевненість у необмеженості водних ресурсів змінилася занепокоєнням за них. Це зумовлено збільшенням використання води, виникненням дефіциту її навіть у добре забезпечених природними водами районах і різким погіршенням якості води. Крім того, водні об'єкти водночас є і колекторами для скидання стічних вод. Різке збільшення використання води різними галузями господарства триватиме і в майбутньому, тому питанням використання водних ресурсів, їх охорони і відтворення тепер приділяється багато уваги, ними займаються численні наукові, проектні та господарські установи, фахівці різних профілів.

В Україні питаннями вивчення, обліку, планування раціонального використання водних ресурсів, охорони поверхневих і підземних вод від забруднення і виснаження, транспортування їх до місць призначення займаються окремі ланки (підрозділи) водогосподарського комплексу. Серед них і водне господарство, яке охоплює господарсько-побутове водопостачання, водопостачання промислових підприємств, теплових і атомних електростанцій, використання води сільським господарством (водопостачання, зрошення і обводнення, осушення земельних угідь), гідроенергетикою, водним транспортом, для лісосплаву, риборозведення, в спортивно-оздоровчих цілях. Водне господарство включає також заходи, спрямовані на боротьбу з руйнівною дією водної стихії (повенями, селями, затопленням тощо).

Водне господарство України на сучасному етапі характеризується подальшою інтеграцією, посиленням впливу на розміщення та розвиток продуктивних сил окремих регіонів і зростанням значення води як однієї з основ господарства країни в цілому.

В Україні вже побудовано та будується багато різних гідротехнічних споруд і водогосподарських систем, проводяться роботи з меліорації земель, територіального перерозподілу, внутрірічного і сезонного регулювання стоку, попередження шкідливої дії вод, а також інші водогосподарські заходи.

2. Мета навчальної дисципліни: вивчити та систематизувати інформацію про водні ресурси України з метою організації їхнього раціонального та ефективного використання. Дисципліна вивчає теоретичні основи реєстрації водних об'єктів і ресурсів, обліку їхньої кількості та якості, організацію кадастрових робіт в Україні.

3. Пререквізити. Водний кадастр, Геофізика та основи землезнавства.

4. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати: основні поняття про водні ресурси і водний фонд України, значення водних ресурсів і проблеми водо забезпечення, принципи і види використання й охорони водних ресурсів;

Вміти: виконувати оцінку водних ресурсів за територіальним принципом, використовуючи різні підходи до водогосподарського районування, то створювати відповідні картосхеми в програмі Macromedia Flash 5.

Програмні результати навчання дисципліни:

ПРН 01. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області наук про Землю;

ПРН 04. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в області наук про Землю;

планування раціонального використання водних ресурсів													
Тема 5. Водогосподарські комплекси і системи їх формування і функціонування	2	2											1
Разом за змістовим модулем 1	64	14	20			30							39
Змістовий модуль 2. Охорона водних ресурсів													
Тема 6. Вплив водогосподарських заходів на довкілля	24	4	10			10							17 (15+2)
Тема 7. Техніко-економічне обґрунтування водогосподарських об'єктів	14	4				10							1
Тема 8. Прогнозування і моделювання у водному господарстві	14	4				10							2
Тема 9. Охорона і відтворення водних ресурсів	4	4											1
Разом за змістовим модулем 2	56	16	10			30							21
Усього годин	120	30	30			60							60

15 – бали за практичні роботи;

1..2 – бали за самостійну роботу;

1..2 – оцінювання на лекціях, відповіді на запитання.

5.3 Теми практичних занять

№ з/п	Назви робіт	Кількість годин	Бали
1.	Створення електронного шаблону області України (на вибір) и за картою масштабом 1:200000	10	15
2.	Формування гідромережі та адміністративне наповнення шаблону	10	15
3.	Підготовка кругових та стовпчикових діаграм по областях, експорт .JPG	10	15
	Всього	30	45

5.4 Самостійна робота

№	Назва теми	Бали
1	Основні причини змін якості водних ресурсів	2

2	Заходи для збереження та відновлення чистоти вод	2
3	Боротьба зі шкідливою дією вод	2
4	Санітарна охорона відкритих і підземних джерел питного водопостачання	2
5	Відтворення водних ресурсів	1
6	Охорона малих річок від забруднення і виснаження їх водних ресурсів	2

5.5 Індивідуальні завдання

№ з/п	Тема реферату, доповіді
1.	Особливості спеціального водокористування та користування водними об'єктами для потреб сільського і лісового господарства
2.	Особливості спеціального водокористування та користування водними об'єктами для промислових і гідроенергетичних потреб
3.	Особливості користування водними об'єктами для потреб водного транспорту
4.	Особливості спеціального водокористування та користування водними об'єктами для потреб рибного і мисливського господарства
5.	Особливості користування водними об'єктами для протипожежних потреб
6.	Основні характеристики поверхневих вод України (Річки)
7.	Основні характеристики поверхневих вод України (Озера і лимани)
8.	Основні характеристики поверхневих вод України (Водосховища і ставки)
9.	Основні характеристики поверхневих вод України (Болота)
10.	Загальна характеристика підземних вод України
11.	Гідрогеологічне районування України

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

Бали за індивідуальні завдання визначаються при виборі студентами відповідних тем рефератів чи доповідей

Вимоги до написання реферату:

– обсяг – 9-10 сторінок друкованого тексту,

1. 1-ша сторінка – титульна;
  2. 2-га сторінка – зміст;
  3. 3-тя сторінка – вступ;
  4. 4-7-ма сторінки – виклад матеріалу;
  5. 8-ма сторінка – висновки;
  6. 9-та сторінка – список використаної літератури;
- посилання у тексті ([порядковий номер у списку літератури; сторінка, з якої процитовано])

Вимоги до написання доповіді:

1. 1-2 сторінки друкованого тексту;
2. наявність постановки проблеми та висновків.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

У процесі вивчення дисципліни «Водне господарство України» перевірка якості знань студентів здійснюється у формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних занять, самостійної роботи. При цьому використовуються такі засоби діагностики, як тестування, захист практичних робіт, письмове та усне опитування. Метою поточного контролю є перевірка рівня засвоєних знань та підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, він в основному проходить у формі тестування в системі MOODLE.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання для даної дисципліни є:

- захист практичних робіт (розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи);
- стандартизовані тести на базі платформи Moodle;
- реферати та ІНДЗ;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- письмове опитування аудиторне або на базі Moodle;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

7. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Студент повинен виконати і захистити практичні роботи, після кожного модуля проходить перевірку конспектів та тестування на базі Moodle, до підсумкового оцінювання входить також відвідування занять що реєструється на платформі Moodle у %.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання
90-100	A	Виставляється у випадку, коли студент вільно і у повному обсязі володіє програмним матеріалом курсу (MFlash 5), виконав та захистив усі практичні завдання. Пройшов тести на високому рівні, представив підсумкову презентацію на найвищу оцінку.
80-89	B	Студент допускає окремі похибки і неточності, не до кінця завершив практичні завдання або не представив підсумковий проект на високому рівні, проте справився з тестовими завданнями та самостійною роботою на високому рівні.
70-79	C	Студент добре володіє матеріалом, але не виконав частину практичних робіт, при цьому пройшов тестування з хорошими балами та виконав самостійну роботу на хорошому рівні.
60-69	D	Студент показав низьку ефективність роботи при виконання практичних завдань, проте отримав хороші показники при

		оцінці теоретичного матеріалу.
50-59	Е	Студент не виконав практичні роботи, проте отримав не погані результати за виконання самостійних, індивідуальних та тестових завдань.

**Розподіл балів, які отримують студенти
(залік)**

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий модуль	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
17	2	17	2	1	17	2	1	1	40	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література

- Бердніков Є. С, Бондар Л. О. Екологічне законодавство України. Збірник нормативних актів та судової практики / За ред. О.О. Погрібного - Харків: ТОВ "Одісей", 2002. - 928 с
- Бабич М. Я., Яцюк М. В.. Водний кодекс України. Енциклопедія Сучасної України : енциклопедія [електронна версія] / ред.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. Т. 5. URL: <https://esu.com.ua/article-27323> (дата перегляду: 15.01.2023)
- Водне господарство в Україні / За ред. А. В. Яцика, В. М. Хорева. - К.: Генеза, 2000. - 456 с.
- Вишневецький В. І. Річки і водойми України. Стан і використання. - К.: Віпол, 2000. - 376 с
- Водний кодекс України. - К.: ІВА "Астрая", 1995.
- Водний кодекс України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
- Географічна енциклопедія України: в 3 т. - К.: Укр. енциклопедія. - Т. 1. - 1989. - 416 с; Т. 2. - 1990. - 480 с; Т. 3. - 1993. - 480 с
- Гідрологічний щорічник про стан підземних вод України за 2003 рік. - К.: 2004. - 87 с.
- Екологічна енциклопедія: У 3 т. / Редколегія: А.В. Толстоухов (головний редактор) та ін. - К.: ТОВ "Центр екологічної освіти та інформації", 2006. - Т.: А-Е. - 432 с
- Левківський С. С, Падун М. М. Рациональне використання і охорона водних ресурсів. - К.: Либідь, 2006. - 280 с
- Малі річки України. Довідник / Під ред. А.В. Яцика - К.: Урожай, 1991.
- Мінеральні ресурси України та світу / Б. І. Третьяков, В. Т. Маковенко, А. Д. Пилипчик та ін. - Київ: ДНВП "Геоінформ України", 2005. - 462 с
- Паламарчук М. М. Сучасна структура водного фонду України / Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. - К.: Ніка-Центр, 2000. - Т. 1. - С. 189-195.
- Паламарчук М. М., Закорчевна Н. В. Водний фонд України: Довідниковий посібник / За ред. В. М. Хорева, К. А. Алієва. - К.: Ніка-Центр, 2001. - 392 с
- Пащенко В. М. Основні поняття і проблеми еколого-географічних досліджень // Український географічний журнал. - 1994. - №4. - С. 8-16.
- Петровська М. А. Охорона вод (санітарні норми і правила): Навч. посібник. - Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2005. - 205 с.
- Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 1996 р. № 413 "Про порядок ведення державного водного кадастру".
- Приходько М. М., Приходько М. М. (молодший) Управління природними ресурсами і природоохоронною діяльністю. - Івано-Франківськ: Фоліант, 2004.-847 с.
- Руденко Ф. А. Підземні води, їх походження та значення в народному господарстві. - К.: Знання, 1979. - 48 с.